

Одерій Олексій Володимирович

професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА ТА ПРАВОПОРЯДОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПАРАДОКСИ ТА РЕАЛІЇ

З 24 лютого наша країна вимушено знаходиться у парадигмі війни. За даними ОГП станом на 30 червня вже задокументовано **20 488** воєнних злочинів та **10 195** злочинів проти національної безпеки України. Внаслідок збройної агресії РФ вже більше ніж 970 дітей постраждало, з яких **341** дитина загинула та **631** отримала поранення [1]. Наведені цифри, на жаль, збільшуються кожного дня, і це стосується також військових, що захищають країну, та цивільних, які стають жертвами агресії.

На тепер ми знаходимося в реаліях повномасштабної війни, внаслідок чого з'явилися нові виклики перед суспільством, у тому числі й перед правоохоронними органами. Задля вирішення таких проблем проводяться наукові форуми, де, переважно, розглядаються ті, що виникають на рівні правозастосування, приймаються відповідні резолюції щодо рекомендацій з удосконалення законодавства. В якості прикладу можна назвати Львівський форум кримінальної юстиції, який давно став майданчиком для української експертної спільноти, відомих практиків та науковців для обговорення поточного стану та перспектив трансформації у сфері кримінальної юстиції (проходив з 9 по 11 червня поточного року), де, серед іншого, обґрунтовано запропонували доповнити Кримінальний процесуальний кодекс України : а) Розділом IX², де регламентувати співпрацю із зарубіжними державами та МКС (міжнародним кримінальним судом) щодо організації діяльності спільних слідчих груп; б) окремим Розділом щодо процесуальних дій з військово-полоненими [2].

Все це є позитивними явищами. Але проблеми, з якими на тепер стикаються правоохоронні органи (з огляду забезпечення публічної безпеки і порядку) саме в зоні проведення активних бойових дій, у прифронтових зонах – практично залишається поза увагою науковців. Під час робочої поїздки до гарячих точок Донецької області (6-7 червня 2002 року), безпосереднє ознайомлення з ситуацією на місці, а також спілкування з правоохоронцями різних рівнів [3; 4; 5] дозволили (в узагальненому вигляді) акцентувати увагу на необхідність вирішення проблем (серед інших), пов'язаних з проведенням певних видів судових експертиз.

1. Так, через проведення бойових дій на території області фактично призупинили свою діяльність відділення Донецького обласного бюро судово-медичної експертизи (ОБСМЕ), що значно ускладнило процес проведення судово-медичних експертиз з метою визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, причини смерті, тощо. Як на наш погляд, оптимальним

вирішенням цього питання було б відновлення діяльності деяких відділень Донецького ОБСМЕ у певних містах області (але це на повний розсуд Військо-цивільної адміністрації області). Поряд з тим, практики на тепер винайшли вихід з цієї ситуації. Так, для огляду трупа з ознаками насильницької смерті або підозрою на таку (за умов безпеки для учасників його проведення) залучаються лікарі, після чого труп спрямовується до одного з відділень Дніпропетровського обласного бюро судово-медичної експертизи, де слідчим, за участю судово-медичного експерта, додатково, більш детально оглядається труп та проводиться судово-медична експертиза. Під час розтину у трупа відбираються всі необхідні зразки для проведення подальших експертних досліджень (цитологічних, імунологічних, молекулярно-генетичних), які також призначаються як до згаданого ОБСМЕ, так і до Дніпровського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України.

2. За практично тих же причин ускладнено проведення судово-хімічних експертиз (експертні установи переміщено до інших областей), а найближча судово-хімічна лабораторія знаходиться у м. Дніпро, проте вона вкрай завантажена, що призводить до тривалого проведення експертизи. Як вихід з такої ситуації практики запропонували відкрити на території Дніпропетровської області хімічну лабораторію саме для потреб поліції Донеччини, що, до речі, зараз й вирішується через ДНДКЦ МВС України.

3. Дуже гостро відчувається відсутність на території області експертів та обладнання для проведення ДНК-експертиз, що вимушує слідчих спрямовувати призначені судові молекулярно-генетичні експертизи до інших областей (Запорізької, Харківської тощо). За логістикою найближчою установою для проведення означених досліджень є Дніпропетровське ОБСМЕ, однак проведення згадуваних експертиз у цій установі для Донецької області не профінансовано і потребує свого негайного вирішення.

Список використаних джерел

1. Офіс Генерального прокурора:
<https://armyinform.com.ua/2022/06/30/ofis-generalnogo-prokurora-zadokumentuvav-30-683-zlochynu-protu-ukrayiny/>

2. Українська кримінальна юстиція в умовах війни. VII (XXI) Львівський форум кримінальної юстиції: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/519540>

3. https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=5488790014505663&id=100001241560218

4. https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=5486524301398901&id=100001241560218

5. https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=5486305108087487&id=100001241560218